

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Ad quid teneatur qui obstrinxit se voto castitatis perpetuæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

constituto tempore Religionem ingressus fuerit. Quòd si vir non fuerit in mora, non extinguitur. vnde et si tunc consummet ipsa matrimonium siue petendo, siue reddendo, nihilominus manet obligata voto ad seruandam castitatem, cum ille Religionem debito modo ingressus fuerit. vt si facto diuortio ob adulterium vxoris, maritus votum suum impleat. quo etiam casu non poterit ipsa etiam petenti debitum reddere, ne rursus in eadem inhabilitatem implendi voti illum coniciat, vt notauit Sancius supra.

DVBITATIO VI.

Ad quid teneatur qui obstrinxit se voto castitatis perpetue.

NOtandum est, hoc votum factum esse vel ante initium matrimonium; vel post initium quidem, sed nondum consummatum; vel matrimonio iam consummato; idque vel seorsum, vel ex mutuo consensu.

Dico Primò, Qui obstrinxit se voto castitatis ante matrimonium, tenetur ad multa.

⁵⁰ Primò, Tenetur abstinere à matrimonio: si enim contrahit, vel id facit animo consummandi, & sic peccat contra votum; vel animo ingrediendi Religionem ante consummationem; & sic facit iniuriam, decipiendo coniugem; quæ si id sciuisset, nolisset contrahere: & fortè damnum incurreret, quia fortasse putabitur deflorata, nec tam commodis potietur nuptiis. etsi enim coniunx possit intrare Religionem ante matrimonium consummatum, si Deus illi interea hanc voluntatem inspiret: tamen quando contrahit, non potest animo absolutè ingrediendi habere; neque Ius id ei concedit: solum tribuit ius ingrediendi, supponens contractum bona fide esse initum. Accedit quòd contrahens matrimonium ordinariè se exponat periculo consummandi, cui is, qui vototeneatur, se obicere non potest.

An possit contrahere animo ingrediendi. Dices, Cap. Ex publico 7. de conuers. coniugar. conceduntur nouis coniugibus duo menses, vt possint ingredi Religionem: ergo qui tali mente contrahit, vitur iure suo; & cap. Commissum 16. de sponsalibus, dicitur, cum, qui iurauerat puellam sponsalia, & postea volebat ingredi Religionem, tutius facturum si antè contraheret, & potè ingredi Religionem: ergo nulla fit iniuria per talem contractum. Confirmatur, quia aliàs qui tali animo contraxisset matrimonium, non posset postea Religionem intrare.

Sententia quorundam. Ob has rationes quidam Doctores putant non esse peccatum, post votum castitatis contrahere matrimonium animo firmo ingrediendi Religionem. Ita Guilielmus Altifod. l. 3. Summæ tract. 2. qu. 3. Scotus in 4. d. 38. versus finem, Angelus, Matrimonium 3. Impedimento 5. n. 1. Caietan. v. Matrimonium, c. 1. Iosephus Angles 2. p. q. 11. de impedim. matrimonij: quæ sententia est satis probabilis.

Respondetur ad rationes. Sed quod diximus est verius. Nec obstant rationes allatæ: nam cap. Ex publico, concedit quidem duos menses; (quia heri potest vt Deus interea alteri eorum inspiret propositum Religionis) non tamen concedit vt animo determinato intrandi contrahas. Cap. Com-

missum, loquitur de eo, qui non staterat quidquam de ingredienda Religione, sed dubitabat; & tamen iurauerat se contracturum matrimonium cum quadam ad certum diem: hic enim urgente iuramento tenebatur contrahere; quia non habebat determinatum propositum Religionis, quo excusatur.

Ad Confirmationem: Quidam putant talem non posse Religionem ingredi, propter illam fraudem in contractu admissam. Sed verius est posse: quia non fecit iniuriam nisi in contrahendo: imò proprie non fecit iniuriam eo animo contrahendo, sed solum contra charitatem peccauit: animus enim interior non facit actum externum iniustum, qui alioquin per se iustus erat: at ille contractus exterior per se erat iustus: ingrediendo quoque iniuriam non facit; quia Ius id absolutè concedit. sed neque in eo contra charitatem peccat; quia non tenetur se tanto bono priuare ob aliquod incommodum, quod fortè alteri obueniet, cum suo iure vtatur. quare si votum Religionis habebat, non solum poterit, sed etiam tenebitur intrare, non obstante tali contractu. In ipso tamen contractu, contra charitatem, si causa iusta non suppetebat, peccauit, vt dictum est.

Potesit intrare Religionem. Aduerte tamen, licitum esse eo animo contrahere, si iusta causa subit; vt si metu compellaris, qui tamen non cadit in virum constantem; si id facias vt proles antè suscepta legitimetur, si non possis aliter parentum custodiam euadere, qui te continent ne Religionem ingrediaris, &c. si aliàs graue scandalum timeretur. de quo vide Sancium lib. 1. de matrimonio, disp. 43. nu. 8. & Henriquez lib. 2. de matrimonio, cap. 2.

⁵¹ *Quando licitum contrahere post votum castitatis.* Secundo, Si voto castitatis obstrictus matrimonium contraxerit, tenetur abstinere illius vsu; ita vt non possit petere vquam debitum; quamuis consummato matrimonio teneatur tacite vel expresse petenti reddere. Est communis DD. vide Nauar. cap. 16. num. 30.

⁵² *2. Tenetur abstinere vsu matrimonij.* Solum dubium est, An possit consummare matrimonium reddendo? Plerique DD. docent non posse, sed teneri ante consummationem ingredi Religionem, vt possit voto suo satisfacere; hanc enim solum rationem illius seruandi superesse. Nauarrus cap. 12. n. 80. Silu. Matrimonium 7. q. 5. & ferè ceteri Summistæ. insinuat D. Thomas 2. 2. q. vlt. a. 8. in 3. argumento.

An possit consummare reddendo. Sed contrarium non minus est probabile, & forte verius, scilicet non teneri intrare Religionem vt votum castitatis seruet; & si coniugi castitatem persuadere nequit, posse reddendo consummare. Ita Sotus in 4. distinct. 38. q. 2. art. 1. Corduba in Summa qu. 136. Angelus Matrimon. 3. Imped. 5. num. 2. & quidam alij recentiores. Probatur, Quia eo casu perfecta voti obseruatio censetur ei facta impossibilis; vnde non tenetur, nisi quatenus potest pro eo statu rerum, videlicet non petendo debitum. Antecedens probatur; quia illud censetur alicui iure impossibile, quod facere non potest per media ordinaria seu ad id ordinata: atqui iste est in eo statu, vt per media ordinaria non possit absolutè continentia seruare: ergo, &c. Nec obstat quòd possit illam seruare capessendo statum Religionis: quia hic status non est medium ordinatum eò pertinens. Secundo, Quia iste nec expresse Religionem nouit, vt suppono, nec etiam implicite; non enim censetur ei fuisse animus eo euentu

euentu se ad Religionem obstringere, nisi de contrario constet: non enim homo rem quantumvis arduam semper paratus est aggredi ut votum feruet. Tertio, Religio est status supernaturalis, consistens maxime in interiore affectu & animi promptitudine, & obligans ad multa difficilia: ergo nemo ad eam cogendus, nisi qui sponte sciens & volens se ad illam obstringerit. Quarto, Quia alioquin qui vouisset Ordinem sacrum, & duxisset uxorem, cogendus esset ad Religionem. Nam non potest hoc votum ad executionem perducere, nisi Religionem ingrediatur: atqui id est nimis durum, nec DD. id fatentur. Quinto probari potest efficaciter cap. vnic. Extrauag. de voto, vbi Ioannes XXII. statuit, ut is qui post matrimonium ratum suscepit Ordinem sacrum, moneatur ut Religionem ingrediatur. Deinde addit: *Quod si forsitan renuerit adimplere, ipsum, si sponsa eius insisterit, per censuras Ecclesiasticas compellendum decernimus contra iuramentum consummare.* Vbi expressè supponit, quod possit renuere, ut inquit Glossa ibidem v. Renuerit. alioquin deberet compelli. Itaque si is qui suscepit Ordinem sacrum, & habet solenne votum castitatis, non tenetur Religionem ingredi, ut voto suo satisfaciat; multo minus qui solum habet votum simplex castitatis. Denique si compelleretur ad Religionem, graue incommodum inferretur uxori, & malus exitus ex tali compulsionem effectum metuendus.

Idem dicendum, etiam si contracto iam matrimonio voto fecerit: nisi forte sciuerit se alia ratione continentiam seruare non posse, & nihilominus, cum id aduerteret, voluerit se voto ad illam obstringere. Tunc enim presumitur se etiam ad Religionem voluisse obligare, qui enim adstringit se ad finem, etiam adstringit se ad medium sine quo videt finem obtineri non posse. Secus si id actu non aduerteret, ita Sancius lib. 9. de matrim. disp. 34. num. 3.

53
3. Tenetur non reddere.
Tertio, Si coniunx adulterium committat, tenetur alter, qui votum castitatis habet, non reddere illi amplius debitum, sed perfectè seruare suum votum. Ratio est, quia tenetur illud seruare quantum potest sine iniuria coniugis; tunc autem potest sine iniuria. Idem dicendum secundum quosdam, si alter ante contractum sciebat votum alterius: tunc enim non habet ius exigendi; quia mala fide contraxit: sciebat enim se non posse rem Deo consecratam ad vsum profanum conuertere, & alterum non posse eam tradere. vnde sibi imputet quod matrimonio suo uti non possit. secus quando bona fide contraxit; quia absque culpa sua non tenetur seruare continentiam, quam non promisit.

Sed contrarium in priore casu verius puto; quia per matrimonium transfuit in alterius potestatem. Vnde et si coniunx petendo peccat in Deum, ut ratio iusta probat; tamen alter tenetur reddere, quia sui corporis potestatem non habet, sed coniunx. nullo tamen modo potest petere. posset tamen alter in penam à Iudice priuari potestate petendi, quia id meretur.

Quarto, Si coniunx obierit, tenetur absolute seruare castitatem, nec potest alteri rursus conubio iungi; quia obligatio est perpetua, id est, usque ad mortem; estque præstanda quantum status præsens patitur.

Quinto, Si votum castitatis vel Religionis præcedat sponsalia, reddit ea irrita, et si iureiurando firmata fuerint. ratio est, quia executio est peccatum. quod enim Deo consecratum est, non potest sine sacrilegio alteri promitti vel donari. Estque communis sententia DD.

Si verò sequatur post sponsalia, est dubium. Multi enim Doctores volunt sponsalia, etiam iurata dissolui per votum castitatis superueniens, eò quod intelligatur exceptus status perfectior, qualis habetur per votum castitatis. Ita tenent Richardus in 4. d. 27. artic. 3. quæst. 4. Paludanus d. 38. q. 3. artic. 3. Maior dist. 27. q. 5. Sotus ibidem q. 2. art. 5. Caiet. v. Periurium cap. 2. Henriquez lib. 1. de matrimonio cap. 14. numero 4. & multi Canonistæ.

Alij negant sponsalia per votum castitatis superueniens dissolui, sed esse implenda volente parte. Ratio est, quia tale votum fieri non potuit in præiudicium sponsæ: rem enim alteri promissam non posse Deo dicari per votum castitatis. secus de voto Religionis; quia hoc votum in sponsalibus iure censetur exceptum, cum Ius tribuat facultatem ingrediendi Religionis, etiam post matrimonium ratum nondum consummatum: hoc tamen non potest ostendi de voto castitatis. Ita Holtiensis, Innoc. Ioannes Andreas, Panor. Archidiaconus in cap. Rursus 6. Qui Cler. vel vouentes, &c. Palud. dist. 27. q. 1. art. 3. casu 5. Anton. 3. p. tit. 1. cap. 18. §. 2. Siluester Matrimonium 7. quæst. 5. dicto 5. & v. Sponsalia q. 7. Tabiena eodem, q. 10. Fumus eodem, nu. 12. Nauarrus cap. 22. nu. 27. & multi recentiores.

Vtraque sententia est valde probabilis, & secunda in praxi. secunda tamen est iuri conformior: quia iure probari non potest, conditionem melioris vitæ in sponsalibus censeri exceptam, præter statum Religionis. imò Ecclesia talem cogere solet vel Religionem ingredi, vel sponsalia perficere. Sed hæc res non est huius loci: de qua vide plura apud Sancium nostrum lib. 1. de matrimonio, disp. 46.

Dico Secundò, Si alter coniugum (v. g. vxor) post matrimonium ratum nondum contummatum vouit castitatem, vel id fecit animo ingrediendi Religionem, vel absq; tali animo. Si animo ingrediendi Religionem, tenetur ingredi; si tamen aduertit, cum voueret, se aliter votum suum integrè implere non posse. Si autem id minimè aduertit, sed cum haberet animum ad Religionem, & supponeret se ingressurum, vouit castitatem, non tenetur ad Religionem: quia ad hanc voto se non obstringit: neque propositum ingrediendi illum obligat, ut ex supradictis constat. Tenetur tamen ad castitatem non minus quam si ante matrimonium vouisset; censetur enim integram castitatem vouisse. Vnde non solum non poterit petere debitum (quamuis tenetur reddere, nisi malit ante primum actum intrare Religionem) sed etiam si contingat virum mæchari, non poterit eum sibi conciliare, quia, quantum in se est, tenetur integram castitatem seruare. Si autem non cogitauit de Religionem, solum videtur vouisse castitatem partialem, quam matrimonij status permittit, nimirum, ut non possit petere debitum aut fornicari. Vnde si contingat virum fornicari, non tenetur ab eo diuertere, & potest separatim conciliare. ut docet Sancius lib. 9. disp. 35.

Contrarium tamen in hoc casu videri possit verius. si enim non afficiebatur matrimonio, & optabat esse libera ab illo iugo, & sic vouit castitatem (vt plerumque fit) videtur vouisse absolute seruare quantum in se est, & sine iniuria coniugis possit: vnde etiam post mortem ipsius non potest nubere alteri. quare si contingat coniugem fornicari, tenebitur ab eo separari, si absque graui incommodo possit, nec dimissum poterit reconciliare. itaque spectanda est mens vouentis vtrum intenderit vouere seruare castitatem quantum sine alterius iniuria possit.

Si post consummatum.

Dico Tertio, Si consummato matrimonio alter vel vterq; vouit continentiam, vel id factum absque alterius consensu, vel eum consensu, sed seorsum; vel mutuo consensu per modum pacti. Si primo modo factum sit, certum non esse nisi votum parziale castitatis, nimirum quantum est ex parte vouentis, quale in matrimonio seruari potest, siue vterque seorsim, siue alter tantum vouerit. Si secundo modo, nimirum accedente consensu alterius, non tamen per modum mutui pacti, etiam erit solum votum parziale, quale matrimonij status permittit. Et quamuis neuter tunc possit petere debitum, vterque tamen tenetur petenti reddere: quia neuter censetur renuntiasse iuri petendi, nisi forte expressè aliud intenderit. Licentia enim vouendi data à coniuge, non est renuntiatio sui iuris, vt supra c. 40. dub. 1. §. n. 95. ostensum est, & consentiunt plerique Doctores.

56

Si tertio modo factum sit, neuter potest petere aut reddere: quia ad hunc finem vterque iure suo cessit, & coniugem à iugo coniugalis seruitutis absoluit, vt sic integram continentiam perpetuò seruare possit, vt supra dubit. 1. §. num. 96. ostensum est.

Si ius vicissim reddans.

Aduerte tamen, coniuges alterum alteri posse hanc renuntiationem validè condonare, & ius pristinum in corpus restituere. etsi enim ea in re committant sacrilegium contra votum (quia quod semel Deo consecratum est, non potest alteri dari) tamen illa condonatio & iuris restitutio valida erat. Nam si cum femina est omnino sui iuris, validè potest ius sui corporis conferre in virum, etiam si ipsa castitatem vouerit; multò magis iam matrimonio copulata poterit validè reddere viro ius, cui vir renuntiabat, cum numquam ita renuntiare poterit, quin apud eum habitu & in radice manerit. Ratio est, quia votum simplex, quo vouit Deo castitatem, non transfert dominium corporis in ius alterius. secùs est in professione, cui ex parte voti obedientia annexa est traditio in ius Religionis. Vnde etsi vouerit castitatem, retinet tamen dominium corporis sibi (quamuis Deo obnoxium ratione voti) ac proinde potest illud validè marito reddere, similiter maritus vxori. Itaque hoc casu etsi neuter possit petere debitum, vterq; tamen tenetur petenti reddere; sicut cum seorsim castitatem vouerunt. Tunc enim eorum votum ad similem statum est redactum. vide supra c. 40. dub. 18. n. 126. Si tamen contingat maritum mœchari, vxor non poterit ei amplius reddere debitum, quia ille rursus ius petendi amisit: & ita tenetur ipsa votum suum integrè seruare sicut prius, antequam restituisset viro ius illud, quo ipse vouendo cesserat.

DVBITATIO VII.

Quid requiratur vt professio sit valida; & vt inuálida ratificetur; & an non ratificans possit ingredi.

Notandum est, professionem posse fieri vel ⁵⁷ *expresse* vel *tacite*. *Expresse*, cum quis vitur aliqua formula promissionis, qua mentem suam expliciter & intendat Religioni incorporari. Nec refert ex natura rei quibus verbis vtatur; modò per illa intendat se Deo & Religioni obstringere ac tradere, idque ipsis aliqua ratione exprimat. Sicut in absolute ab excommunicatione, non refert quibus verbis vtatur Prelatus, modò significet effectum, quem per illa intendit. Vnde in multis Religionibus non vouent expressè paupertatem, & castitatem; sed promittunt solum *seruare regulam*, (intellige de præceptis regulæ) vel *obedire regulæ*, vel *vivere secundum regulam*: vel promittunt *obedientiam & conuersionem morum secundum hanc vel illam regulam*. His aliqui adiungunt *stabilitatem*, vt Benedictini & Carthusiani: castitatem verò & paupertatem promittunt, tum in obedientia, tum in promissione regulæ, in qua illa exprimitur.

Professio expressa. Tacita.

Varia formula professionis expressa.

Tacite sit tripliciter. Primò, Cum exacto probationis anno defert quis habitum professorum (vbi aliquo signo externo distinctus est) per tri-duum; cap. Ad nostram. 8. de Regul. & cap. Constitutionem. 3. de Regul. in 6. Secundò, Si tali habitu suscepto faciat aliquod opus professis proprium, vt si in Capitulo iustitiam dederit, statim fit professus, nec requiritur tuduus; c. Vidua. 4. de Reg. Tertio, Si in ea Religione vbi nulla exterius est distinctio habitus, deferat habitum per totum annum, in termino anni censetur professus; c. Ex parte. 22. de Reg. & Clement. Eos qui de Regul. vide Nauar. comment. 4. de Reg. n. 73. & 74. Silu. Religio. 3. q. 19. Debent autem hæc fieri animo saltem tacito profitendi; & consentiente illo, cuius est admittere, vt rectè idem DD. & alij docent, & ex infra dicendis patebit. Si talis animus non adsit, non erit coram Deo professus: etsi in foro externo præsumatur.

Professio tacita triplex.

His positis, vt professio sit valida, multa requiruntur. Primò, *Ætas*. Secundò, *Annus probationis*. Tertio, *Animus profitendi*. Quarto, *Vt non metu vel fraude impulsus faciat*. Quintò, *Vt fiat auctoritate eius, cuius est admittere, & cum consilio eorum, quos tenetur adhibere*. Sextò, *Vt fiat in Religione approbata, ac proinde secundum Regulam approbatam*. Septimò, *Vt tria vota substantialia saltem implicite emittantur*. Octauò, *Vt nulla adsit conditio substantia Religionis repugnans*. Nonò, *Vt non habeat aliquod impedimentum, quod in ea Religione habeatur essentialle*. Decimò, *Vt persona non sit alteri obstricta*.

58 Requisite vt valida sit professio.

Primò, Requiritur *ætas*: hæc ante Concil. Trid. in feminis erat 12. annorum, in maribus 14. completorum. Ad ordines tamen mendicantium requirebatur præterea vnus annus, qui erat probationis. Itaque in illis Ordinibus ante annum 15. completum non erat valida professio; de quo vide Siluestrum Religio. 3. q. 2. Verum post Concilij Tridentini decretum, quod habetur less. 25. c. 15. de Regul. requiruntur in omnibus Ordinibus ^{16. annos} *completos*.

1. Ætas.

Conc. Trid. requirit 16. annos completos.

anni